

Відділ культури і туризму
виконавчого комітету Славутицької міської ради
Славутицька міська централізована
бібліотечна система

«Я був покликаний Україною»

До 110-річчя з дня народження

Уласа Самчука

Бібліографічний покажчик

Славутич 2015

Даний бібліографічний покажчик підготовлений відділом інформаційно-бібліографічного обслуговування Загальноміського бібліотечно-інформаційного центру м. Славутича.

Видання присвячене відзначенню у 2015 році 110-річчя від дня народження Уласа Самчука – одного з найвидатніших українських письменників двадцятого століття, журналіста і публіциста, редактора, лауреата УММАН, члена уряду УНР на вигнанні, члена ОУП «Слово».

Покажчик містить біографію, публікації про твори письменника, видання та статті про його життя і творчість, розробки уроків, позакласних заходів, сценаріїв, інтернет-ресурси про життя і творчість письменника.

Матеріал розміщений за розділами в алфавітному порядку.

Посібник розраховано на широке коло читачів.

Укладачі:	Соловйова Л.О., Панова Л.І. Янченко О.О.
Комп'ютерний набір:	Соловйова Л.О.
Відповідальна за випуск:	Портная Н.В.

*Хочу бути літописцем українського простору
в добі, яку сам бачу, чую, переживаю.*

Улас Самчук

Біографія Уласа Самчука.

Літературні псевдоніми – В. Данильчук і В. Перебендя, псевдоніми, якими письменник користувався в публіцистиці 1930-40-х років – Іван Влодко, Ольга Волинянка, Кай, Ф. Грак.

Також цілком офіційно митець мав впродовж життя два прізвища – Самчук і Данильчук (метричний запис про народження у церковній книзі зроблений на прізвище Самчук, а паспорт громадянина Канади 1975 р. виписаний на Данильчука).

Улас Самчук народився 20 лютого 1905 р. у с. Дермань на Волині теперішньої Рівненської області у порівняно заможній селянській сім'ї. Село відоме православним монастирем, збудованим князями Острозькими. З ним пов'язана діяльність Івана Федорова, Даміана Наливайка, Мелетія Смотрицького.

Батько Уласа – Олексій Антонович Самчук – мав від двох шлюбів п'ятеро дітей. Улас був серед них середульшим.

У 1913 р. сім'я у пошуках землі переїхала в Тилявці Кременецького повіту, де хлопець розпочав своє навчання. Цікаво, що ані цієї початкової школи, ані початкової у Дермані, ані української гімназії в Крем'янці, ані вищих шкіл – Бреславльського та Українського вільного в Празі університетів – він уповні так і не скінчив: у перших двох випадках завадили Перша світова війна й польська окупація, потім – арешт і мобілізація до польського війська, згодом – літературна діяльність.

Навчаючись у Кременецькій гімназії, Самчук редагував рукописні журнали «Юнацтво» і «Хвиля». Він був головою літературного гуртка «Юнацтво», яке видавало однойменний журнал. Тут Улас почав писати малі оповідання, три романи, вірші та публіцистичні твори. У 1922 р. у журналі «Юнацтво» Самчук помістив вірш «Не любити не можу свою я країну...».

У 1923 р. він вступив до кременецької організації «Просвіта». Наступного року зробив спробу переходу польсько-радянського кордону, яка скінчилась ув'язненням до польської

в'язниці (причина нелегального подолання кордону пояснювалась дуже просто: Улас хотів «стати письменником», а це, на думку 19-річного Самчука, могло зреалізуватись тільки в Києві). У 1926 р. у с. Дермані Самчук організував школу «українського національного танку», кваліфікацію для чого отримав перед тим на курсах митця народного танцю В. Авраменка.

У 1926 р. у варшавському журналі «Наша бесіда» Улас Самчук опублікував перше оповідання «На старих стежках». За політичними мотивами він залишив Польщу і переїхав до Німеччини.

Але в передвоєнній Німеччині важко було знайти цілісне українське середовище, тому згодом він переїжджає до Праги. Прага привела Самчука у велику літературу і велику політику. Протягом 1929-1931 рр. Самчук навчався в Бреславському університеті та в Українському вільному університеті в Празі.

У 1931–1935 рр. у нелегальних революційно-пропагандистських журналах УВО-ОУН «Сурма» і «Український націоналіст» Самчук помістив 25 політичних «фейлетонів», частина яких була у 1932 р. видана пропагандистським відділом УВО (українська військова організація) окремою книжкою під псевдонімом Ольга Волинянка (ОУН – організація українських націоналістів, політична партія, яка виникла у Відні 1929 р. УВО фактично стала її бойовим підрозділом).

У 1932 р. написаний роман «Кулак», перша частина трилогії «Волинь» («Куди тече та річка»), наступного року повість «Марія» – твір, що висвітлює події страшного голодомору в Україні в 1932-1933 роках. У 1936 р. Самчук видає збірку ранніх оповідань «Віднайдений рай» і роман «Гори говорять», що був присвячений боротьбі закарпатських українців за незалежність.

1937 р. була створена Культурна референтура Проводу українських націоналістів на чолі з О. Ольжичем. Центром Культурної референтури стала Прага, а однією з головних установ – Секція митців, письменників і журналістів, де головував Самчук. У 1938-1939 рр. письменник їздив Закарпаттям, агітуючи за проголошення незалежності Карпатської України, посідав місце

референта пропаганди УНО (українське національне об'єднання) в Хусті, будучи одночасно «звітодавцем» командування Карпатської Січі» до нью-йоркської «Свободи» і паризького «Українського слова». В Чехії, Німеччині, Польщі об'їздив протягом 1940-1941 рр. з виступами десятки українських міст, містечок, селищ, сіл, громад і організацій.

У 1941-1942 рр. У. Самчук редагував газету «Волинь», згодом працював у Німецькому пресовому бюро. У березні 1942 р. його заарештувала німецька влада за звинуваченням у тому, що він надав редагованій ним газеті небажаного для окупантів самостійницького характеру. Проте незабаром Самчука випустили.

У 1943 р. письменник повертається до Львова, але наступного року знову опиняється в Німеччині, рятуючись від радянської влади. Тут включається в роботу, присвячену згуртуванню письменницьких сил, яким належало творити на еміграції «велику літературу». Саме так називалася і доповідь Уласа Самчука на відкритті першого з'їзду МУРу, головою правління якого він був обраний 22 грудня 1945 р.

1944-1987 рр. – період «другої-еміграції» письменника. У 1946 р. під час перебування Самчука в таборах для переміщених осіб виходить друком його повість «Юність Василя Шеремета». У 1948 р. він переїздить до Торонто (Канада).

Після переїзду основна частина творчих зусиль Самчука припадає на написання спогадів: «На білому коні» (1955), «Чого не гоїть огонь» (1959), «На коні вороному» (1975), «Планета Ді-Пі» (1979). У 1980 р. вийшов останній з розпочатих вивершених за океаном романів Самчука «Слідами піонерів», присвячений життю заокеанської української еміграції.

Роман «Втеча від себе» (остання частина трилогії «Ост»), у якому Іван Мороз знаходить свою другу домівку – канадську, виходить у 1982 р.

Помер письменник у Канаді 9 липня 1987 р. після короткої й тяжкої недуги, похований на цвинтарі поблизу Торонто.

ОСНОВНІ ТВОРИ:

Повість-хроніка «Марія», роман «Юність Василя Шеремета», трилогії «Волинь» і «Ост».

Твори

Самчук У. Волинь. II частина. Війна і революція (Уривки) / У. Самчук // Хрестоматія з укр. літератури: Навч. посібник. Кн. 2 / Укладачі І. Жебка, М. Жебка. – К.: Наук. думка, 1999. – С. 432-443.

Самчук У. О. Волинь: Роман у 3 частинах. Т.1. - К.: Дніпро, 1993. – 574с.

Самчук У. О. Волинь: Роман у 3 частинах. Т. 2 . / Післямова С. Пінчука. – К.: Дніпро, 1993. – 334 с.

Самчук У. Волинь: Роман / У. Самчук // Дніпро. – 1991. – № 9. – С. 4-31. – Закінчення. Поч. у № 6.

Самчук У. Волинь. Куди тече та річка: Роман / У. Самчук // Дзвін. – № 6. – С. 23-89. Закінчення. Поч. у № 5.

Самчук У. Марія. Куди тече та річка. – К.: Наукова думка, 1999. – 416с. – (Б-ка школяра).

Самчук У. Марія. Нарід чи чернь? / У. Самчук // Українська література: Хрестоматія. 11 клас / Упорядники О. Борзенко, М. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – С. 348-373.

Самчук У. Марія. Нарід чи чернь? // Українська література: Стислий виклад змісту всіх творів за новою шкільною програмою. 10-11 кл. / Автори-упорядники Ю. Башкірова та ін. – Харків: Веста: Ранок, 2007. – С. 410-419. – (Дайджест).

Самчук У. Марія: Повесть. – К.: Школа, 2007. – 320с.: іл. – (Серія «Україна крізь віки»).

Самчук У. Марія: Уривок з роману / У. Самчук // Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХ ст.: У 2 кн. – Кн. 2 / За ред. М. М. Конончука; Упоряд. М. М. Конончук та ін. – К.: Твім інтер, 1998. – С. 123-146.

Самчук У. Марія. Хроніка одного життя: Роман / Підгот. тексту та післямов. С. Пінчука. – К.: Рад. письменник, 1991. – 190 с.

Самчук У. Морозів хутір (Уривок) / У. Самчук // М. Жулинський Слово і доля: Навч. посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2006. – С. 500-510.

Самчук У. Морозів хутір (Уривок) / У. Самчук // М. Жулинський Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 620-630.

Самчук У. На білому коні / У. Самчук // Дзвін. – 1993. – № 2-3. – С. 20-108. – Закінчення. Поч. у № 1.

Самчук У. На білому коні: Розділ із книги «Споминів і вражень» // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. У 3-х книгах. – Кн. 2. – К.: Рось, 1994. – С. 514-533.

Самчук У. На білому коні: Спомини і враження / У. Самчук // Дніпро. – 1993.– № 2-3. – С. 94-113.

Самчук У. На коні вороному: Спомини і враження / У. Самчук // Дзвін. – 1994. – № 8.– С. 77-108. – Закінчення. Поч. у № 7.

Самчук У. OST (уривки з роману) / У. Самчук // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: В 4-х кн. – Кн. 3. – К.: Аконт, 2001. – С. 170-195.

Самчук У. П'ять по дванадцятій: записки на бігу // Дзвін. – 1995. – № 7. – С. 61-92. – Закінчення. – Поч. у № 6.

Самчук У. Твори / У. Самчук // Українська література: Хрестоматія для 11 кл. серед. навч. закладів / Упоряд. Р. Мовчан, Ю. Ковалів. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1999. – С. 365-398.

Самчук У. Чого не гоїть огонь: Роман. – К.: Український письменник, 1994. – 233 с.

Про життя і творчість

Бабій С. Дермань, дорога до Самчука /С. Бабій // Дзвін. – 1995. – № 1. – С. 105-108.

Бондар Н. І. Самчук Улас / Н. І. Бондар // Живиця: Хрестоматія укр. літ. ХХ ст.: У 2 кн. – Кн. 2 / За ред. М. М. Конончука; Упоряд. М. М. Конончук та ін. – К.: Твім інтер, 1998. – С. 119-122.

Венцовський А. Погляд мужній і правдивий: Публіцистика Уласа Самчука 1941-1943 років / А. Венцовський // Літературна Україна. – 2009. – 5 листопада. – С. 7.

Грибіниченко Т., Козачук Г. Роман Уласа Самчука «Марія» // Т. Грибіниченко, Г. Козачук Вчимося писати твір з української літератури: 8-11 класи. – К.: Либідь, 2000. – С. 190-192.

Жив'юк А. Улас Самчук і розвиток національної свідомості українців у 1930-1940-х рр. / А. Жив'юк // Пам'ять століть. – 2001. – № 6. – С. 103.

Жулинський М. «Виконати свій обов'язок перед собою і нацією»: До 100-ліття від дня народження Уласа Самчука / М. Жулинський // Урядовий кур'єр. – 2005. – 19 лютого. – С. 8.

Жулинський М. Улас Самчук // М. Жулинський Слово і доля: Навч. посібник. – К.: Видавництво А.С.К., 2006. – С. 490-500.

Жулинський М. Улас Самчук. «Я був покликаний Україною» / М. Жулинський // Українська література: творці і твори: учням, абітурієнтам, студентам, учителям. – К.: Либідь, 2011. – С. 608-619.

Кондратюк Н. Його твори гартують свідомість: Улас Самчук / Н. Кондратюк // Урядовий кур'єр. – 2008. – 21 лютого. – С. 9.

Костюк Г. Образотворець «времени лютого»: Улас Самчук / Г. Костюк // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: У 3-х книгах. – Кн. 2. – К.: Рось, 1994. – С. 499-514.

Лятуринська О. Улас Самчук / О. Лятуринська // Розбудова держави. – 2005. – № 5-8. – С. 45-48.

Маланюк Є. Володимерія: Уласові Самчукові: [Вірш] / Є. Маланюк // Невичерпальність: Поезії, статті: Для ст. шк. віку /

Упоряд., передм. та приміт. Л. Куценка; Худож. оформл. М. Пшінки. – К., 2001. – С. 121-122.

Мариненко Ю. Еволюція характерів персонажів у трилогії Уласа Самчука «Волинь» / Ю. Мариненко // Дивослово. – 1999. – № 11. – С. 7-9.

Мариненко Ю. «Схід-захід»: Трилогія «OST» Уласа Самчука / Ю. Мариненко // Дивослово. – 2005. – № 8. – С. 59-64.

Нагорна І. Улас Самчук: Свіча пам'яті / І. Нагорна // Літературна Україна. – 2011. – 23 червня. – С. 1,11.

Оліфіренко С. Самчук Улас / С. Оліфіренко, В. Оліфіренко, Л. Оліфіренко // Універсальний літературний словник-довідник. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – С. 315-316.

Пінчук С.П. Улас Самчук / С.П. Пінчук // Гроно нездоланих співців: Літ. портрети укр. письменників ХХ ст., твори яких увійшли до оновлених шкіл. програм: Навч. посібник для вчителів та учнів ст. кл. серед. шкіл / Упоряд. В.І. Кузьменко. – К.: Укр.письменник, 1997. – С. 203-211.

Пінчук С. Улас Самчук / С. Пінчук // Слово і час. – 1995. – № 2. – С. 11-17.

Поліщук Я. Формули ідентичності Уласа Самчука на тлі доби / Я. Поліщук // Дивослово. – 2004. – № 7. – С. 26-29.

Працьовитий В. Самчук Улас / В. Працьовитий // Довідник з історії України. Т. 3. (Р-Я) / За ред. І.З. Підкови, Р.М. Шуста. – К.: Генеза, 1999. – С. 124.

Руснак І. Художня візія тоталітарної дійсності у прозі Уласа Самчука: До 100-ліття від дня народження письменника / І. Руснак // Дивослово. – 2005. – № 2. – С. 49-54.

Самчук Улас // Енциклопедія українознавства. – Т. 7.– Львів: Молоде Життя, 1998. – С. 2407.

Самчук Улас // Україна: Для дітей серед. шк. віку / Авт.-упоряд. В. М. Складенко. – Харків: Фоліо, 2006. – С. 372. – (Дитяча енциклопедія).

Самчук Улас // Українська література: Хрестоматія. 11 клас / Упорядники О. Борзенко, М. Сподарець. – 3-тє вид., перероб. і доп. – Харків: Веста: Ранок, 2008. – С. 346-348.

Самчук Улас // Українське слово: Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.: В 4-х кн. – Кн. 3. – К.: Аконті, 2001. – С. 169.

Самчук Улас // Українські письменники: Довідник. – К.: Велес, 2013. – С. 212-215.

Самчук Улас // Усі українські письменники / Упорядники Ю. І. Хізова, В. В. Щеголева. – Харків: Торсінг плюс, 2008. – С. 101-105.

Самчук Улас Олексійович // Провідники духовності в Україні: Довідник / За ред. І. Ф. Кураса. – К.: Вища школа, 2003. – С. 302-304.

Самчук Улас Олексійович // Усі цитати до творів з української літератури. 5-12 класи / Укладач Н. В. Курганова. – Харків: Торсінг плюс, 2006. – С. 330-351.

Сім листів Уласа Самчука до Євгена Маланюка // Сучасність. – 1996. – № 3-4. – С. 140.

Слоновська О. Аве, Маріє!: Розгляд роману Уласа Самчука «Марія» / О. Слоновська // Дивослово. – 1995. – № 7. – С. 40-43.

Талант з Волині: До 110-річчя від дня народження У. О. Самчука // Календар знаменних і пам'ятних дат. – 2015. – № 1. – С. 39-47.

Фасоля А. Роман Уласа Самчука «Марія»: Три варіанти одного уроку / А. Фасоля // Дивослово. – 1999. – № 3. – С. 39-42.

Фасоля А. Стаття Уласа Самчука «Народ чи чернь?» / А. Фасоля // Дивослово. – 2006. – № 2. – С. 15-18.

Федоренко В. Роман-хроніка, роман-сага, роман-спалах...: Вивчення твору «Марія» Уласа Самчука в 11 класі // Дивослово. – 2009. – № 11. – С. 14-20.

Чумак Т. Розгляд статті Уласа Самчука «Нарід чи чернь?» в 11 класі / Т. Чумак // Дивослово. – 1999. – № 12. – С. 31-32.

Шовкова О. Немає кінця нашому життю: Роман Уласа Самчука «Марія»: ідейний зміст, проблематика, образи // Дивослово. – 2006. – № 6. – С. 31-33.

Шот М. Пишався тим, що українець: Улас Самчук // Урядовий кур'єр. – 2005. – 17 березня. – С. 13.

Інтернет-ресурси

https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA_%D0%A3%D0%BB%D0%B0%D1%81_%D0%9E%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%96%D0%B9%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 – Вікіпедія.

<http://www.ukrlib.com.ua/bio/printout.php?id=270> – Улас Самчук: життя і творчість.

<http://ukrclassic.com.ua/katalog/s/samchuk-ulas/483-ulas-samchuk-biografiya?showall=1> – Біографія Уласа Самчука.

<http://korolenko.kharkov.com/samchuk.htm> – до 100-річчя з дня народження Уласа Самчука.

<http://www.parta.com.ua/stories/writers/33/> – Біографія: У. Самчук.

http://museumlit.org.ua/?page_id=164 – «Літописець українського простору» (У. Самчук у фондovій колекції Національного музею літ-ри України).

<http://www.ukrlib.com.ua/sochin/book.php?id=53> – Самчук Улас: шкільні твори, твори за творчістю.

Зміст

Біографія У. Самчука.....	3
Твори.....	6
Про життя і творчість.....	7
Інтернет-ресурси.....	11